

Klimatologisch seizoenoverzicht

herfst 2023

---

1. Algemeen klimatologisch overzicht, herfst 2023	1
2. Klimatologisch overzicht voor Ukkel, herfst 2023	4
Overzicht van de seizoenswaarden sinds 1991	4
Recordwaarden en indeling sinds 1901	4
Evolutie van de dagwaarden	5
Vergelijking met de seizoenswaarden sinds 1991	6
3. Klimatologisch overzicht voor België, herfst 2023	7
Geografische verdeling van de temperaturen	7
Geografische verdeling van de neerslag	8
Geografische verdeling van de droogte-index	8
Geografische verdeling van de zonnestraling	9

1. Algemeen klimatologisch overzicht, herfst 2023

Zeer warme herfst met een zeer regenachtige tweede helft

Groot neerslagverschil tussen de eerste en de tweede helft van de herfst

In Ukkel zagen we een groot verschil tussen de neerslag van de eerste en de tweede helft van de herfst:

- **1 september – 15 oktober:** in totaal registreerden we **81,0 mm neerslag op 12 dagen** tijd (normaal: 101,6 mm op 21,9 dagen). Het **lage aantal dagen met neerslag is een nieuw record** (vorig record: 14 dagen in 2018).

- **16 oktober – 30 november**: in totaal registreerden we **202,6 mm op 40 dagen** tijd (normaal: 107,9 mm op 26,6 dagen). Dit zijn **twee nieuwe records** (vorige records: 194,3 mm in 1991 en 36 dagen in 2000).

In totaal viel er hier de **afgelopen herfst meer neerslag dan gemiddeld: 283,7 mm** (normaal: 209,3 mm), de **vierde grootste hoeveelheid** voor de huidige referentieperiode. Deze hoeveelheid **viel hier op 52 dagen** (normaal: 48,5 dagen), waarvan **26 dagen in november** (evenaring van het record voor de huidige referentieperiode voor dit seizoen).

Het **grootste dagtotaal** bedroeg hier **26,0 mm** en werd al op 1 september geregistreerd.

In november viel er zeer veel neerslag in het zuiden van de provincie West-Vlaanderen. In ons meetpunt in **Beerst (Diksmuide)** viel er die maand maar liefst **274,8 mm neerslag** (normaal: 97,4 mm).

De **gemiddelde regionale neerslaghoeveelheden in ons land lagen overal boven de normale waarden en varieerden van ongeveer 125% van de normale in de Borinage tot ongeveer 160% van de normale in Vlaanderen.**

De afgelopen herfst vielen er lokaal neerslaghoeveelheden van minstens 40 mm op 1, 12 en 16 september, 20 oktober en 2 november. De **grootste hoeveelheid was deze van Dilbeek met 54,2 mm op 1 september.**

We registreerden afgelopen herfst **20 onweersdagen** in ons land (normaal: 17,8 dagen).

Eerste sneeuw in ons land

Op **15 oktober viel de eerste sneeuw in de Hoge Venen.** Er bleef echter nog niets op de grond liggen.

In november was dit wel het geval. Toen viel er in ons land tijdens **7 dagen neerslag die geheel of gedeeltelijk uit sneeuw bestond.** Lokaal zorgde dit voor een **sneeuwdek vanaf de 24ste tot het einde van de maand.** De **maximale dikte** werd in Mont-Rigi (Weismes) gemeten en bedroeg **15 cm op de 30ste.**

Eerste hittegolf ooit tijdens de herfst

De herfst begon met een nieuw absoluut record. In Ukkel was september 2023 de warmste septembermaand sinds het begin van de waarnemingen in 1833.

Voor het eerst sinds het begin van de waarnemingen in 1892 was er ook sprake van een hittegolf in Ukkel tijdens een septembermaand (van 4 t.e.m. 11 september).

KMI - Eerste hittegolf ooit tijdens een septembermaand (meteo.be)

De volgende twee herfstmaanden lag de **gemiddelde temperatuur ook boven de normale waarde voor de betreffende maand.** De herfst in zijn totaal was hierdoor warmer dan

gemiddeld: 13,4°C tegenover een normale waarde van 11,2°C. Daarmee was dit de **tweede warmste herfst sinds het begin van de waarnemingen in 1833**. Het record blijft staan op 13,9°C in 2006.

Drie andere opvallende parameters:

- **32 lentedagen** [$\text{max} \geq 20^\circ\text{C}$] (normaal: 15,1 dagen). Dit is een **evenaring van het absolute record van 1921, 1959 en 2006 (metingen vanaf 1892)**.
- **10 zomerdagen** [$\text{max} \geq 25^\circ\text{C}$] (normaal: 2,5 dagen). Dit is een **nieuw record voor de huidige referentieperiode** (vorig record: 9 dagen in 2006 en 2011). In de volledige reeks (metingen vanaf 1892) zien we nog 1 herfst met meer zomerdagen: 11 in 1911.
- **6 tropische dagen** [$\text{max} \geq 30^\circ\text{C}$] (normaal: 0,1 dagen), een **veelvoud van het vorige record** (2 dagen in 1906, 1911, 1919, 1949 en 2020).

De temperaturen varieerden in Ukkel tussen **-0,3°C** (30 november) en **31,9°C** (10 september). Deze laatste waarde is de **derde hoogste voor dit seizoen sinds het begin van de waarnemingen in 1892**. Het record blijft staan op 2020 (34,3°C) en ook in 1929 konden we een warmere herfst dag registreren (32,8°C).

In ons land werd de **laagste temperatuur** op 29 november geregistreerd: **-7,8°C** in **Sankt Vith**. De **hoogste temperatuur van 33,8°C** werd op 9 september in **Zulzeke (Kluisbergen)** gemeten.

Groot verschil in zonneschijnduur tussen de eerste en de tweede helft van de herfst

Naast de neerslag, zagen we in Ukkel ook een groot verschil tussen de zonneschijnduur van de eerste en de tweede helft van de herfst:

- **1 september – 15 oktober**: in totaal registreerden we **270u 08min zon** (normaal: 208u 38min). Enkel in 2018 was deze periode nog veel zonniger: 316u 16min.
- **16 oktober – 30 november**: in totaal registreerden we **slechts 68u 56min zon** (normaal: 118u 02min). Dit is een **nieuw record** (vorige record: 75u 29min in 2010).

De herfst in zijn totaal was hier uiteindelijk iets **zonniger dan gemiddeld: 339u 4min** (normaal: 332u 52 min).

Opmerking: de normalen van de parameters in de tekst zijn de gemiddelden voor de **periode 1991-2020** (referentieperiode van 30 jaar voor het huidige klimaat). Tenzij anders vermeld, gelden de records voor de periode vanaf **1991**.

2. Klimatologisch overzicht voor Ukkel, herfst 2023

Overzicht van de seizoenwaarden sinds 1991

	Eenheid	Waarde	Normaal		Record +	Jaar	Record -	Jaar
Gemiddelde temperatuur	°C	13.4	11.2	++	13.9	2006	8.5	1993
Gemiddelde maximumtemperatuur	°C	17.1	14.8	++	17.9	2006	11.6	1993
Gemiddelde minimumtemperatuur	°C	10.1	8	++	10.3	2006	6	1993
Neerslagtotaal	mm	283.7	209.3	+	367.3	2001	109.2	1995
Neerslagdagen	d	52	48.5		63	2017	32	2018
Sneeuwdagen	d	0	1.3		6	2010	0	2022
Onweersdagen in België	d	20	17.8		30	2012	8	2003
Gemiddelde windsnelheid	m/s	3.6	3.5		4.2	2000	3	2007
Overheersende windrichting		ZZW						
Zonneschijnduur	uu:mm	339:04	332:52		471:10	2018	229:25	1998
Globale zonnestraling	kWh/m ²	177	175.8		213.4	2018	141.6	1998
Relatieve vochtigheid	%	84	81	++	86	2017	75	2018
Dampdruk	hPa	13.2	11	+++	12.9	2006	9.6	1993
Luchtdruk	hPa	1010.5	1015.4	--	1021.5	2007	1009.6	2000

Normaalwaarden gedefinieerd over de periode 1991–2020 (referentie for het huidig klimaat).
Indeling opgesteld voor de periode 1991–2023.
Recordwaarden van 1991–2022.

Definitie van de indeling sinds 1991.

+++	---	Hoogste/laagste waarde sinds 1991
++	--	Bij de 3 hoogste/laagste waarden sinds 1991
+	-	Bij de 5 hoogste/laagste waarden sinds 1991

Recordwaarden en indeling sinds 1901

	Eenheid	Waarde		Record +	Jaar	Record -	Jaar
Gemiddelde temperatuur	°C	13.4	+++	13.9	2006	7.7	1952
Gemiddelde maximumtemperatuur	°C	17.1	+++	17.9	2006	10.9	1905
Gemiddelde minimumtemperatuur	°C	10.1	+++	10.3	2006	4.5	1922
Neerslagtotaal	mm	283.7		411.6	1974	75.8	1953
Neerslagdagen	d	52		81	1974	27	1921
Zonneschijnduur	uu:mm	339:04		547:58	1959	219:01	1905

Indeling opgesteld voor de periode 1901–2023.
Recordwaarden van 1901–2022.

Definitie van de indeling sinds 1901.

+++	---	Bij de 3 hoogste/laagste waarden sinds 1901
++	--	Bij de 5 hoogste/laagste waarden sinds 1901
+	-	Bij de 10 hoogste/laagste waarden sinds 1901

Evolutie van de dagwaarden

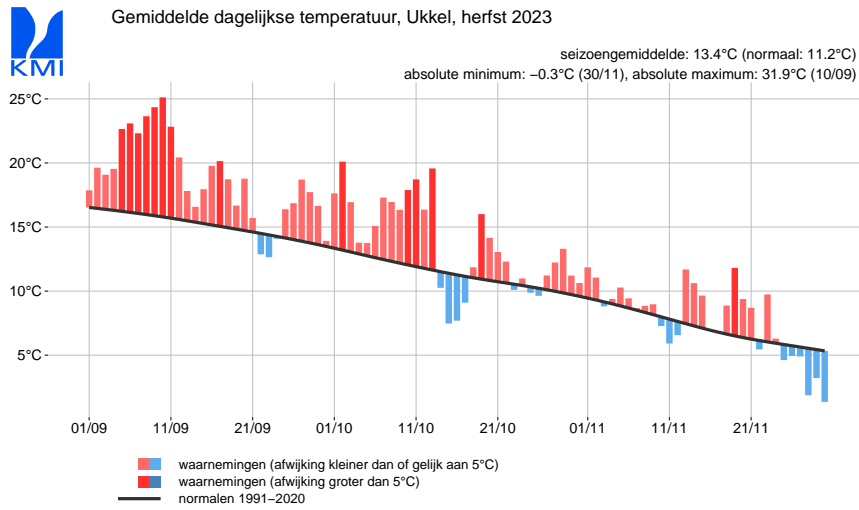

Fig. 1

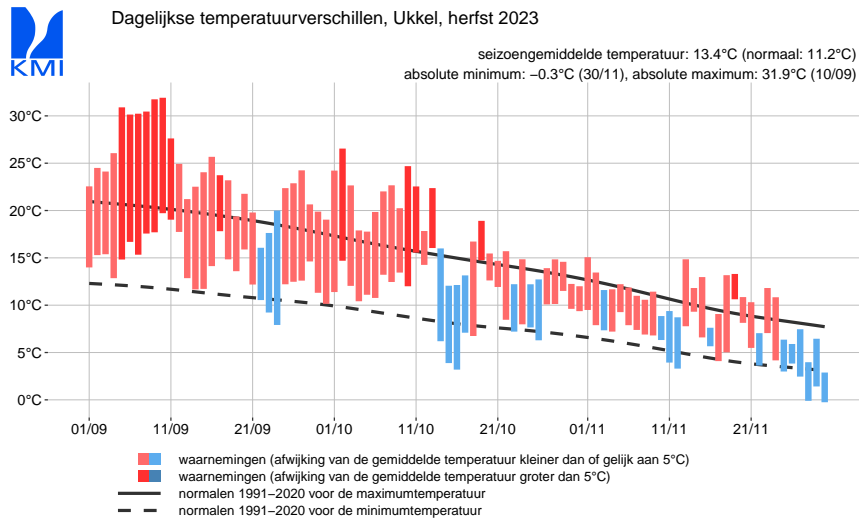

Fig. 2

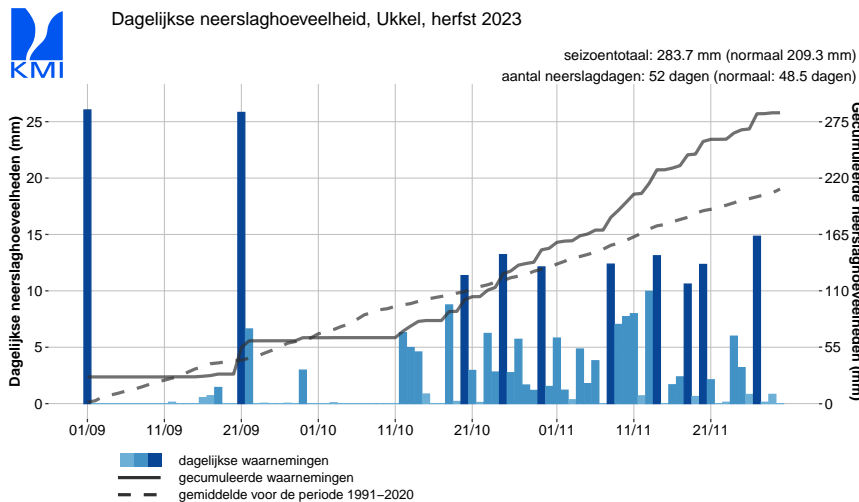

Fig. 3

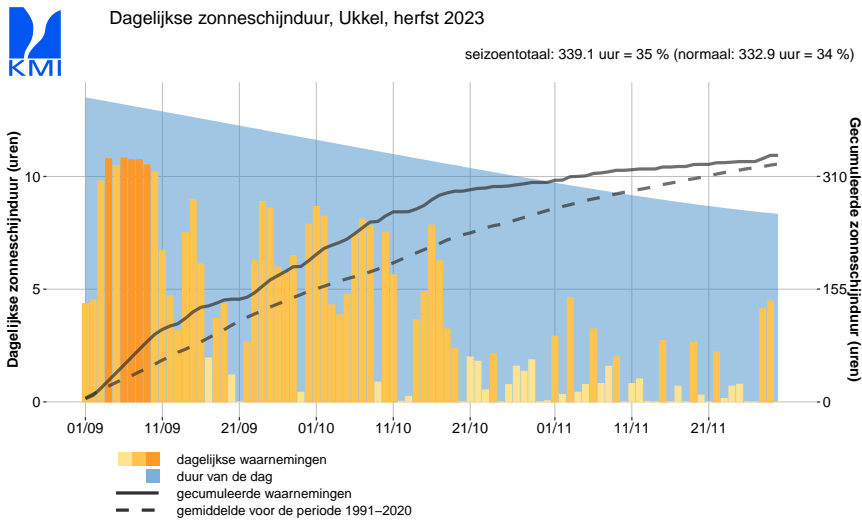

Fig. 4

Vergelijking met de seizoenswaarden sinds 1991

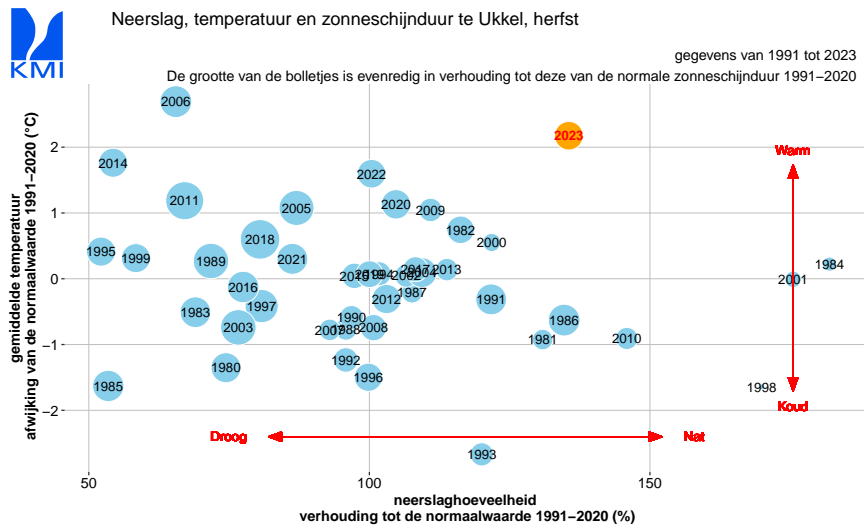
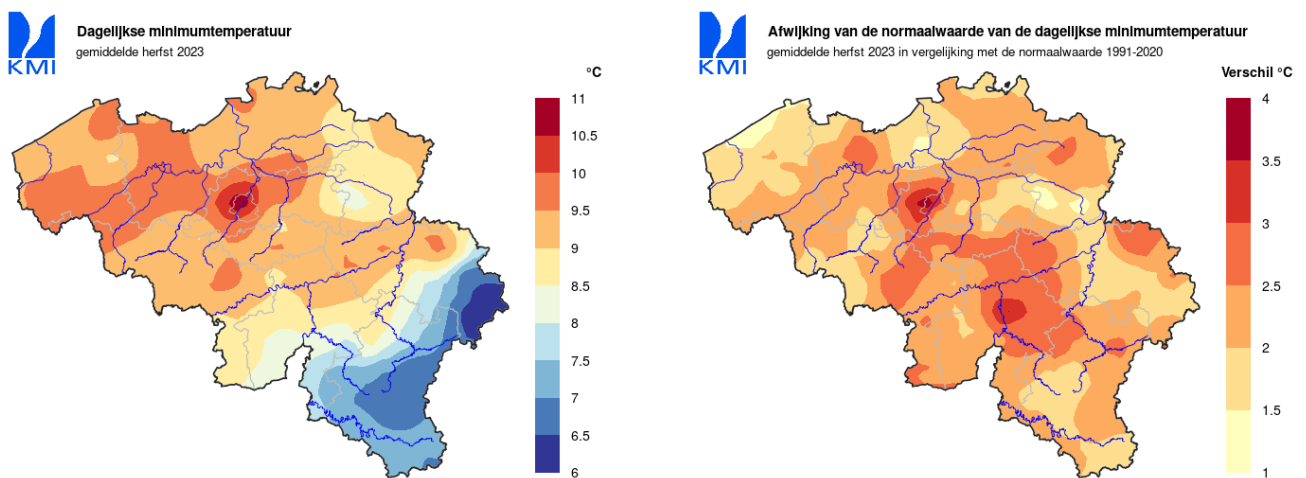
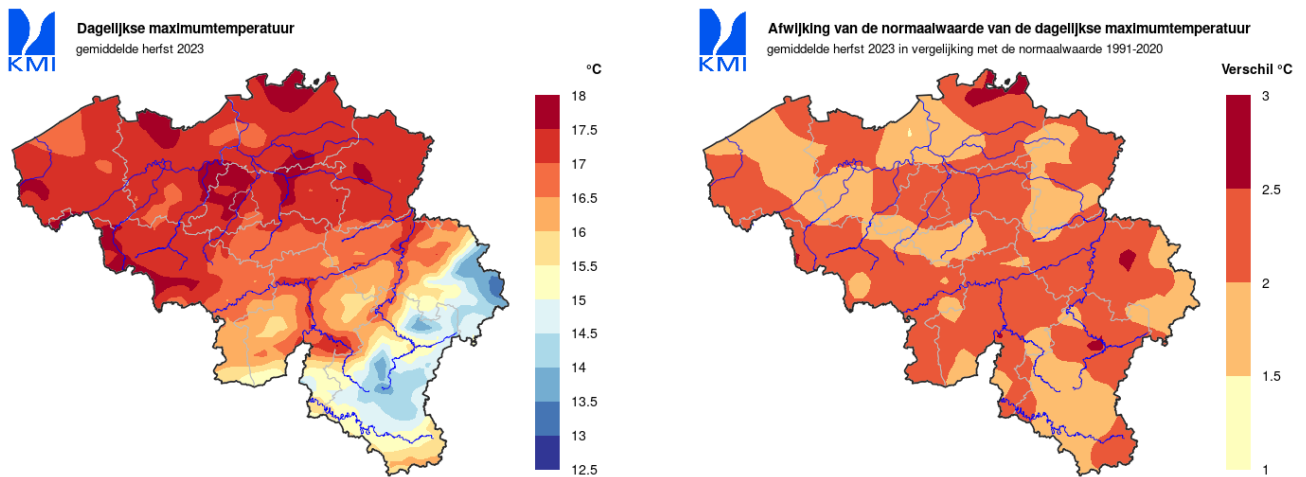
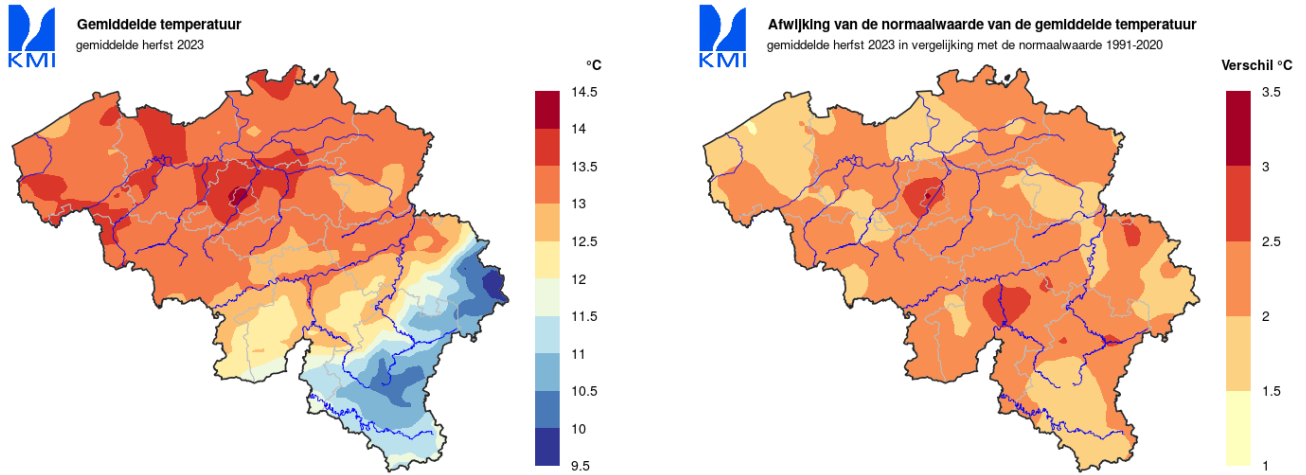

Fig. 5

3. Klimatologisch overzicht voor België, herfst 2023

Geografische verdeling van de temperaturen

Geografische verdeling van de neerslag

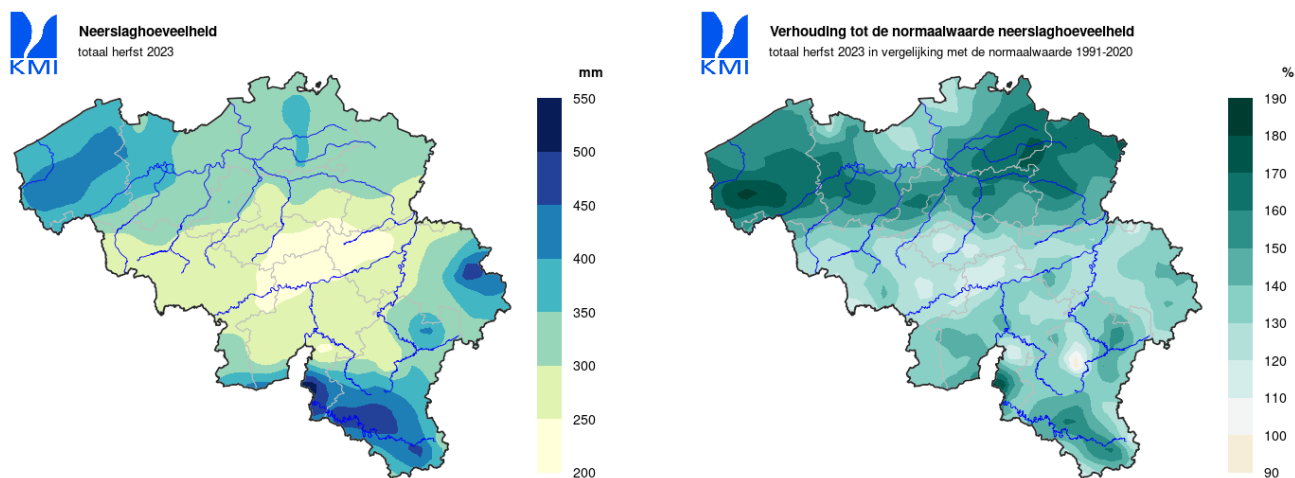

Fig. 9

Geografische verdeling van de droogte-index

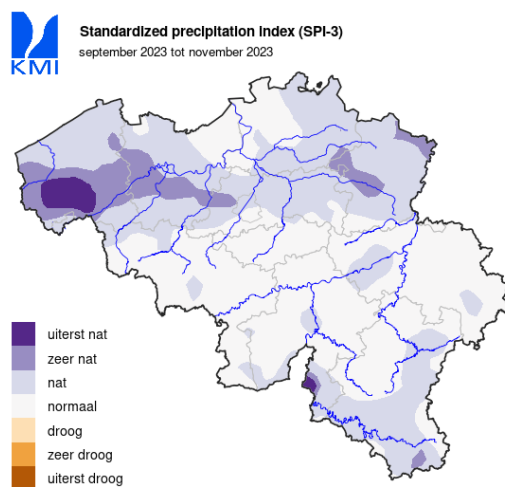

Fig. 10

De *genormaliseerde neerslagindex (SPI)* laat toe om perioden van droogte te karakteriseren op basis van observaties van neerslag. De index vergelijkt op een gestandaardiseerde manier de neerslag voor een duur van 3 maanden (SPI-3) met een referentieperiode (1991–2020). De klassen “droog/nat”, “zeer droog/nat” en “uiterst droog/nat” komen overeen met herhalingsperioden van respectievelijk 10 tot 30 jaar, 30 tot 50 jaar en meer dan 50 jaar.

Geografische verdeling van de zonnestraling

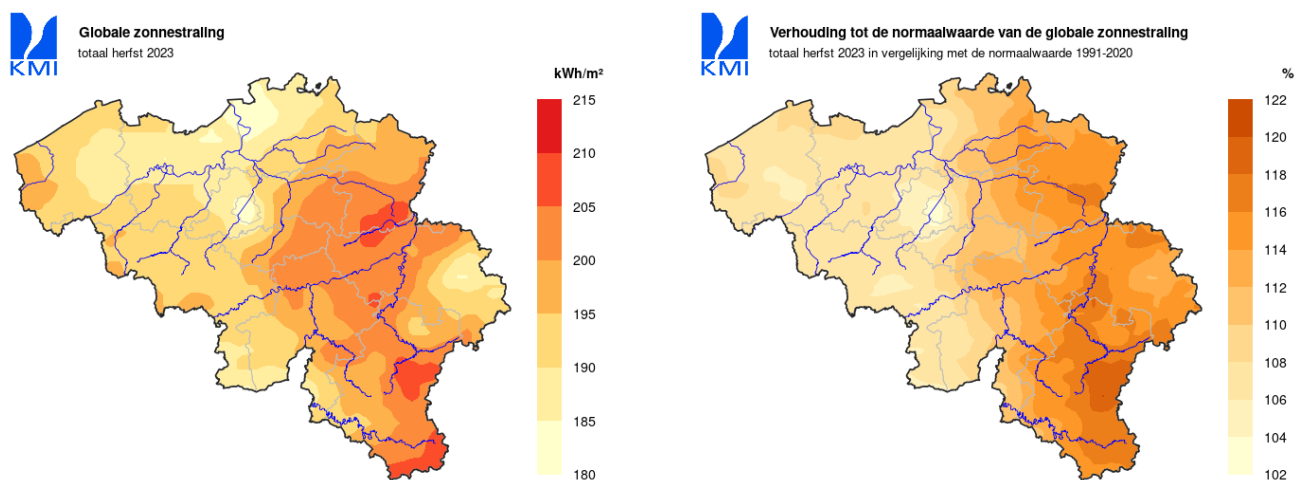

Fig. 11

Deze voorlopige kaarten worden automatisch aangemaakt op basis van de beschikbare gegevens op 1 december 2023. Indien u de kaarten in een hogere resolutie wenst, gelieve ons te contacteren via ui@meteo.be.

Disclaimer

De rechten van intellectuele eigendom met betrekking tot de gegevens in tabellen, teksten en grafieken komen uitsluitend toe aan het KMI. De publicatie van deze gegevens op de website van het KMI strekt niet tot gehele of gedeeltelijke overdracht van deze rechten. De Gebruiker van de gegevens verbindt er zich toe om, in elke publicatie waarin gebruik gemaakt wordt van de gegevens, het KMI als bron van deze gegevens te vermelden. Het is in geen geval toegestaan om op basis van de gegevens in tabellen, teksten en grafieken meteorologische of klimatologische diensten te verstrekken. Het KMI zal in geen geval aansprakelijk gesteld kunnen worden voor de eventuele schade die uit het gebruik van de gegevens zou kunnen voortvloeien. In geval van een geschil betreffende de interpretatie of de uitvoering van deze algemene voorwaarden, zullen het KMI en de Gebruiker trachten het geschil zo spoedig mogelijk in der minne te regelen. Zo niet, dan zijn de rechtbanken van het arrondissement Brussel bevoegd.

Koninklijk Meteorologisch Instituut (KMI), 2023